असा. क्र. ५०

रजिस्टर्ड नं. एमएच/एमआर/साऊथ-२२९/२००६-०८

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण

प्राधिकृत प्रकाशन

मंगळवार, मार्च २५, २००८ / चैत्र ५, शके १९३०

स्वतंत्र संकलन म्हणून फाईल करण्यासाठी या भागाला वेगळे पृष्ठ क्रमांक दिले आहेत.

भाग चार-ब

महाराष्ट्र शासनाने महाराष्ट्र अधिनियमांन्वये तयार केलेले (भाग एक, एक-अ आणि एक-ल यांमध्ये प्रसिद्ध केलेले नियम व आदेश यांव्यतिरिक्त) नियम व आदेश.

गृह विभाग

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २५ मार्च २००८

आदेश

मुंबई दारूबंदी कायदा, १९४९.

क्रमांक एमआयएस-११०८/सीआर-७/इएक्ससी-३.— मुंबई दारूबंदी अधिनियम, १९४९ (१९४९ चा मुंबई २५) च्या कलम १३९ च्या पोट-कलम (१) सह पोट-कलम (२) याद्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकाराचा आणि त्या बाबतीत त्यास समर्थ करणा-या इतर सर्व अधिकारांचा वापर करून याबाबत यापूर्वी निर्गमित करण्यात आलेले आदेश क्र. विसप्र १०९४/१०८८९०/(आश्वा २३५)/इएक्ससी-३, दिनांक ३० जून २००३ अधिक्रमित करून महाराष्ट्र शासन पुढीलप्रमाणे आदेश देत आहे, ते असे :—

१. **संक्षिप्त नाव व प्रारंभ.**— या आदेशास "मुंबई दारूबंदी (ग्रामसभा ठराव पारित केल्यामुळे अथवा नगरपरिषद/महानगरपालिकेच्या वॉर्डातील मतदारांनी निवेदन दिल्यामुळे अनुज्ञप्ती बंद करणे) आदेश, २००८" असे संबोधण्यात यावे.

२. **व्याख्या.**— या आदेशात संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर,—

(क) "अधिनियम" म्हणजे मुंबई दारूबंदी अधिनियम, १९४९ (१९४९ चा मुंबई २५);

[किंमत : रुपये १०.००]

(ख) "गटविकास अधिकारी" म्हणजे महाराष्ट्र जिल्हापरिषद व पंचायत समिती अधिनियम, १९६१ (१९६२ चा महा. ५); मधील कलम २ च्या खंड ५ च्या व्याख्येनुसार अंतर्भूत असलेले गटविकास अधिकारी;

(ग) "मुख्याधिकारी" म्हणजे महाराष्ट्र नगरपरिषदा/नगरपंचायती आणि औद्योगिक वसाहती अधिनियम, १९६५ (१९६५ चा महा. ४०) यामधील कलम २ च्या खंड ५ च्या व्याख्येनुसार अंतर्भूत असलेले मुख्याधिकारी ;

(घ) "जिल्हाधिकारी" म्हणजे मुंबई दारूबंदी कायदा, १९४९ (१९४९ चा मुंबई २५) कलम २ च्या खंड ४ च्या व्याख्येनुसार अंतर्भूत असलेले जिल्हाधिकारी ;

(च) "महानगरपालिका" म्हणजे, मुंबई प्रांतिक महानगरपालिका अधिनियम, १९४९ (१९४९ चा मुंबई ५९) मुंबई महानगरपालिका अधिनियम, १८८८ (१८८८ चा मुंबई ३), किंवा नागपूर शहर महानगरपालिका अधिनियम, १९४९ (१९५० चा सी.पी. आणि बेरर २) यामध्ये अंतर्भूत असलेली महानगरपालिका;

(छ) "उप आयुक्त" म्हणजे मुंबई प्रांतिक महानगरपालिका अधिनियम, १९४९ (१९४९ चा मुंबई ५९) नियुक्त केलेले उप.आयुक्त ;

(ज) "ग्रामसभा" म्हणजे मुंबई ग्रामपंचायत (ग्रामसभा), नियम १९५९ (१९५९ चा मुंबई ३) यामध्ये अंतर्भूत असलेली ग्रामसभा ;

(झ) "निरीक्षक राज्य उत्पादन शुल्क" म्हणजे मुंबई दारूबंदी कायदा, १९४९ (१९४९ चा मुंबई २५) च्या कलम ५ नुसारच्या आदेशाद्वारे अधिकार प्रदान केलेले निरीक्षक राज्य उत्पादन शुल्क ;

(य) " अनुज्ञप्ती " म्हणजे मुंबई दारूबंदी अधिनियम, १९४९ अन्वये देशी दारू किरकोळ विक्रीसाठी देण्यात येणारी नमुना " सीएल-३ ", परमिट रूमसाठी नमुना " एफएल-३ ", बिअरबारसाठी नमुना " ई ", विदेशी दारू किरकोळ विक्रीसाठी नमुना " एफएल-२ " अनुज्ञप्ती ;

(र) "नगरपरिषद" म्हणजे महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती आणि औद्योगिक वसाहती अधिनियम, १९६५ (१९६५ चा महा. ४०) यामध्ये अंतर्भूत असलेली नगरपरिषद;

(ल) "ठराव" म्हणजे संबंधित गावातील ग्रामपंचायतीने किंवा ग्रामसभेने किंवा महिला संघटना किंवा सामाजिक संघटना यांनी पारित केलेला ठराव ;

(व) "सचिव" म्हणजे मुंबई ग्रामपंचायत अधिनियम, १९५८ (१९५८ चा मुंबई ३) च्या कलम ३ च्या खंड २० च्या व्याख्येनुसार अंतर्भूत असलेले पंचायतीचे सचिव ;

(श) "अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क" म्हणजे मुंबई दारूबंदी कायदा, १९४९ (१९४९ चा मुंबई २५) च्या कलम ५ नुसारच्या आदेशाद्वारे अधिकार प्रदान केलेले अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क.

३. **ग्रामसभेने मद्यविक्रीची दुकाने बंद करण्यासाठी केलेला ठराव.**— (१) ग्रामसभेत किमान ५० टक्के एकूण मतदार किंवा एकूण महिला मतदार उपस्थित राहून साध्या बहुमताने विधिवत ठराव पारित केल्यास, सदर ठरावानुसार जिल्हाधिकारी यांनी अशी मद्यविक्रीची अनुज्ञप्ती बंद करावी असा कोणताही ठराव हा मुंबई ग्रामपंचायत अधिनियम, १९५८ आणि त्याखालील तयार करण्यात आलेल्या नियमातील तरतुदीनुसार विधिवत झालेला असला पाहिजे. मतदारांनी त्याच गावाचे रहिवाशी असल्याबाबतच्या पडताळणीसाठी ग्रामसभेपूर्वी त्यांचे ओळखपत्र सादर करावे. ओळखपत्र नसल्यास, ग्रामपंचायतीच्या सचिवांचे त्या गावाचे मतदार असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र सादर करावे. जे मतदार वरीलप्रमाणे ओळखपत्रे सादर करतील त्यांनाच ग्रामसभेत भाग घेता येईल.

(२) मतदारांची पडताळणी गटविकास अधिकारी त्या विभागाचे निरीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क यांचेसह करतील. वरील दोन्ही अधिकारी व संबंधित अनुज्ञप्तीधारकाचे प्रतिनिधी यांचे उपस्थितीत ग्रामसभा संपन्न होईल. ग्रामसभेच्या प्रत्यक्ष कार्यवाहीची चित्रफित तयार करण्यात येईल. सदर चित्रफितीचा पुरावा म्हणून उपयोग करण्यात येईल.

(३) ग्रामसभेने अशा रीतीने ठराव पारित केल्यानंतर ग्रामसभेच्या ठरावाविरुध्द ग्रामसभेने बंद करण्यात आलेली मद्य विक्रीची अनुज्ञप्ती पुन्हा चालू करण्याबाबत ठराव पारित केल्यास अशा प्रकारचा ठराव पारित केल्यापासून एक वर्षापर्यंत जिल्हाधिकारी यांच्याकडून विचारात घेण्यात येऊ नये. ग्रामसभा अनुज्ञप्ती बंद करण्यासंदर्भात ठराव पारित करू शकली नाही तर एक वर्षापर्यंत ग्रामसभेने अनुज्ञप्ती बंद करणेबाबत ठराव पारित करू नये.

४. जर नगरपरिषदा/महानगरपालिका क्षेत्रातील एखाद्या वॉर्डातील २५ टक्केपेक्षा कमी नसलेल्या महिला मतदार किंवा एकूण मतदार यांनी संबंधित अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क यांचेकडे लेखी निवेदन देऊन संबंधित वॉर्डातील मद्य विक्रीची अनुज्ञप्ती बंद करण्याची मागणी केल्यास ते अशा अर्जाची पडताळणी करतील. निवेदन अर्जावरील सहयांच्या सत्यतेविषयीची पडताळणी योग्य आढळल्यास, जिल्हाधिकारी, यथास्थिती, संबंधित मुख्याधिकारी/उप आयुक्त यांना सोबत जोडलेल्या मतदानपत्रिकेचा वापर करून निर्भयपणे व गुप्त पद्धतीने मतदान घेण्याचे निर्देश देतील. तद्नंतर यथास्थिति, संबंधित मुख्याधिकारी/उप आयुक्त हे मतदानाचे ठिकाण, तारीख व वेळ याबाबतची पूर्वसूचना त्या वॉर्डात किमान ७ दिवस अगोदर जाहीर करतील. सदर मतदानासाठी अद्ययावत (latest) मतदार यादी वापरण्यात येईल. यथास्थिती, मुख्याधिकारी/उप आयुक्त किंवा त्यांनी प्राधिकृत केलेला अनुक्रमे उप मुख्याधिकारी/सहायक आयुक्त यांच्यापेक्षा कमी दर्जाचा नसलेला अधिकारी यांच्या पर्यवेक्षणाखाली त्या वॉर्डातील महिला मतदारांचे किंवा एकूण मतदारांचे गुप्त पद्धतीने मतदान घेण्याची प्रक्रीया पूर्ण करण्यात यावी. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क यांचे निरीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्कच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जाचे नसलेले प्रतिनिधी तसेच मद्य अनुज्ञप्तीधारक अथवा प्रतिनिधी संबंधित मतदानाचे वेळी उपस्थित राहतील. जर संबंधित वॉर्डातील एकूण मतदार किंवा महिला मतदारांच्या संख्येच्या किमान ५० टक्क्यांपेक्षा अधिक अनुक्रमे एकूण मतदार किंवा महिला मतदार यांनी मद्य विक्रीची अनुज्ञप्ती बंद करण्याच्या बाजुने मतदान केल्यास त्या वॉर्डातील संबंधित मद्य विक्रीची अनुज्ञप्ती बंद करण्याचे आदेश जिल्हाधिकारी यांनी द्यावेत.

५. **प्राप्त झालेला ठराव किंवा निवेदनावरील कार्यवाही पूर्ण करण्यासाठीचा कालावधी**.— संबंधित जिल्हाधिकाऱ्यांनी त्यांच्याकडे मद्य विक्रीची अनुज्ञप्ती बंद करण्याबाबत ठराव अथवा निवेदन प्राप्त झाल्यानंतर आवश्यक ती अंतिम कार्यवाही ठराव किंवा निवेदन प्राप्त झाल्यापासून तीन महिन्यांच्या आत पूर्ण करतील. जर कोणत्याही कारणास्तव तीन महिन्यात अंतिम कार्यवाही पूर्ण करणे शक्य नसल्यास, जिल्हाधिकारी यांनी संपूर्ण समर्थनासह आयुक्त (राज्य उत्पादन शुल्क) यांना मुदतवाढीकरिता पूर्वमान्यता घेण्यासाठी प्रस्ताव सादर करावा.

६. **खंड ४ अंतर्गत मतदानाच्या जागेची निवड.**— यथास्थिती, मुख्याधिकारी/उप आयुक्त हे मतदानाच्या जागेची निवड करून जागा निश्चित करतील. परंतु, अशा जागेची निवड करताना नगरपरिषदा/महानगरपालिकेच्या निवडणुकीच्या मतदानासाठी ज्या तत्त्वावर मतदानाची जागा निवडली जाते, त्या तत्त्वावर जागेची निवड करावी.

७. **मतदानाची जागा, तारीख व वेळ जाहीर करणे.**— (१) त्याचप्रमाणे जर संबंधित नगरपरिषद/महानगरपालिका वॉर्डातील मद्यविक्रीची अनुज्ञप्ती बंद करण्याबाबत जिल्हाधिकारी यांनी गुप्त मतदान घेण्याचा निर्णय घेतला तर संबंधित नगरपरिषद/महानगरपालिका वॉर्डातील मतदानाचे ठिकाण, तारीख व वेळ याबाबतची सूचना किमान ७ दिवस अगोदर संबंधित वॉर्ड कार्यालय आणि नगरपरिषद/महानगरपालिकेचे मुख्य कार्यालय येथील सूचना फलकावर लावण्यात यावी.

(२) गुप्त मतदानाची वेळ सकाळी ०८.०० ते दुपारी ०२.०० वाजेपर्यंत ठेवण्यात यावी.

८. **मतमोजणीचे ठिकाण, तारीख आणि वेळ जाहीर करणे.**— (१) यथास्थिती, मुख्याधिकारी/उप आयुक्त यांनी मतमोजणीचे ठिकाण, तारीख व वेळ याबाबतची पूर्वसूचना मतदानाच्या तारखेच्या किमान ७ दिवस अगोदर संबंधित वॉर्ड कार्यालय आणि नगरपरिषद/महानगरपालिकेचे मुख्य कार्यालय येथील सूचना फलकावर लावण्यात यावी.

(२) मतमोजणी ही मतदानाच्या दिवशी दुपारी ४.०० वाजता सुरू करण्यात यावी.

(३) नगरपरिषद/महानगरपालिका वॉर्डातील मतमोजणीची प्रक्रीया ही मुख्याधिकारी/उप आयुक्त किंवा त्यांनी प्राधिकृत केलेल्या अनुक्रमे उप मुख्याधिकारी/सहायक आयुक्त यांच्यापेक्षा कमी दर्जा नसलेल्या अधिका-याच्या पर्यवेक्षणाखाली पूर्ण करण्यात यावी.

(४) मुख्याधिकारी/उप आयुक्त यांनी मतमोजणीचा निकाल मतमोजणीनंतर तत्काळ जाहीर करावा व जिल्हाधिकारी यांना तसा अहवाल त्वरित सादर करावा.

९. **गुप्त मतदानासाठी मतपत्रिकेचा नमुना,**—

(१) गावाचे नाव/(महानगरपालिका/नगरपरिषद असल्यास, वॉर्डाचे नाव)
(२) सीएल-३/एफएल-२/एफएल-३/नमुना "ई" अनुज्ञप्तीधारकाचे नाव/अनुज्ञप्तीवरील फर्मचे नाव
(३) मतदानाची तारीख व वेळ
मद्यविक्री अनुज्ञप्ती चालू ठेवावी
मद्यविक्री अनुज्ञप्ती बंद करावी.

मतदान अधिका-याची सही.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

गौ. जो. रसाळ,
शासनाचे उप सचिव.

HOME DEPARTMENT

Mantralaya, Mumbai 400 032, dated the 25th March, 2008

Order

BOMBAY PROHIBITION ACT, 1949.

No. MIS-1108/CR-7/EXC-3.—In exercise of the powers conferred by sub-section *(1)* read with sub-section *(2)* of section 139 of the Bombay Prohibition Act, 1949 (Bom. XXV of 1949) and all other process enabling it in this behalf and in supersession of the Government Order, Home Department, No. LAQ. 1094/108890/(Assu-235).EXC-3, dated the 30th June 2003, the Government of Maharashtra is hereby pleased to make the following Order, namely :—

1. *Short title.*—This order may be called the Bombay Prohibition (Closure of licence on Resolution by *Gram Sabha* or representation by Voters in the Ward of Municipal Council/Corporation) Order, 2008.

2. *Definitions.*—In this Order, unless the context requires otherwise, —

(a) "Act" means the Bombay Prohibition Act, 1949 (Bom. XXV of 1949);

(b) "Block Development Officer" means a Block Development Officer as defined under clause *(5)* of section 2 of the Maharashtra Zilla Parishads and Panchayat Samitis Act, 1961 (Mah. V of 1962);

(c) "Chief Officer" means a Chief Officer as defined under clause *(5)* of section 2 of the Maharashtra Municipal Councils, *Nagar Panchayats*, and Industrial Townships Act, 1965 (Mah. XL of 1965);

(d) "Collector" means Collector as defined under clause *(4)* of section 2 of the Bombay Prohibition Act, 1949 (Bom. XXV of 1949) ;

(e) "Corporation" means a Corporation under the Bombay Provincial Municipal Corporation Act, 1949 (Bom. LIX of 1949), the Bombay Municipal Corporation Act (Bom. III of 1888), or the City of Nagpur Corporation Act, 1949 (C.P. and Berar II of 1959);

(f) "Deputy Commissioner" means a Deputy Commissioner as appointed under Bombay Provincial Municipal Corporation Act, 1949 (Bom. LIX of 1949);

(g) "*Gram Sabha*" means the *Gram Sabha* under the Bombay Village Panchayats Act, 1958 (Bom. III of 1959);

(*h*) "Inspector of State Excise" means an Inspector of State Excise as authorised by notification under section 5 of the Bombay Prohibition Act, 1949 (Bom. XXV of 1949);

(*i*) "Licence" means a licence for the retail sale of country liquor in Form CL-III, permit room in Form FL-III, beer bar in Form E, retail sale of foreign liquor in Form FL-II granted under the Act;

(*j*) "Municipal Council" means a Municipal Council under the Maharashtra Municipal Councils, *Nagar Panchayats and* Industrial Townships Act, 1965 (Mah. XL of 1965);

(*k*) "Resolution" means a Resolution passed by the *Gram Sabha* in the concerned village;

(*l*) "Secretary" means Secretary of a Panchayat as defined under clause (*20*) of section 3 of the Bombay Village Panchayats Act, 1958 (Bom. III of 1959);

(*m*) "Superintendent of State Excise" means a Superintendent of State Excise as authorised by notification under section 5 of the Bombay Prohibition Act, 1949 (Bom. XXV of 1949).

3. *Resolution by Gram Sabha for closing down liquor shop.-(1)* The Collector shall closed down such liquor shop if not less than fifty per cent. of the total voters or women voters present in the *Gram Sabha* pass the resolution by a simple majority for closing down the liquor shop. Any such resolution shall be passed in accordance with the Bombay Village Panchayats Act, 1958 (Bom.III of 1959) and rules made thereunder. The voters shall produce their photo identity before the *Gram Sabha* for verification as the voter is resident of the same village. If photo identity is not produced, under such circumstances the Secretary of Panchayat shall certify regarding the *bonafide* of voters. The voters, those produce such proofs, shall be allowed to participate in *Gram Sabha*.

(*2*) The verification of voters shall be done by the Block Development Officer alongwith the Inspector of State Excise of the area. The *Gram Sabha* shall be held in the presence of these two officers and representative of the liquor licence holder. There shall be video shooting of such *Gram Sabha* and said shooting shall be used as an evidence.

(*3*) The Collector shall not take into consideration the resolution passed by the *Gram Sabha* for reopening of shop at least one year from the date of passing resolution for closure of shop. If the *Gram Sabha* fails to pass the resolution for closure of liquor shop then at least one year, *Gram Sabha* shall not pass any such resolution for closure of shop.

4 If, not less than twenty-five per cent. of the women voters or total voters in any ward of Municipal Council or Corporation give a representation in writing to the concerned Superintendent of State Excise and demand to close down the liquor shop in the area of the ward, such application shall be verified by the Superintendent of State Excise. After verification of truth's of signature on the representation and if found correct then the Collector shall direct the concerned Chief Officer/Deputy Commissioner, as the case may be, to take secret poll fearlessly by utilizing a specimen ballot paper appended herewith. Thereafter, the Chief Officer/Deputy Commissioner, as the case may be, shall declare place, date and time of election at least seven days in advance. The latest list of voters shall be used for such election. The election process of voters of that ward shall be completed by secret ballot under the supervision of Chief Officer/Deputy Commissioner or an Officer not below rank of Deputy Chief Officer or Assistant Commissioner, respectively, authorised by the Chief Officer or Deputy Commissioner, as the case may be. The representative of Superintendent not below the rank of Inspector of State Excise and the liquor licensee shall be allowed to remain present during the poll. If in such election more than fifty per cent. of the women voters or total voters of that ward vote for closing down the liquor shop, the Collector shall pass an order for closing down such liquor shop.

5. *Time for completion of action on resolution under clause (3) or representation under clause (4) received* .— After receiving the resolution by *Gram Sabha* under clause *(3)* or representation from ward of Municipal Council or Corporation under clause *(4)* above for closing down the liquor shop, the Collector shall complete the necesary final action within three months from the date of receipt of such resolution or representation. If for any reason action is not completed within a period of three months, the Collector shall obtained prior permission from the Commissioner of Prohibition and Excise as appointed under the Bombay Prohibition Act, 1949, for extending the period.

6. *Selection of place of voting* under clause *(4)*.—The Chief Officer/ Deputy Commissioner as the case may be, shall select and fix the place of voting on the norms on which the place for voting for elections of Municipal Council/Municipal Corporation is to be selected.

7. *Declaration of the place, date and time of poll.—(1)* If the Collector has decided to take secret poll to close down the liquor shop in any ward of Municipal Council or Corporation, the place, date and time of the poll shall be published on the notice board of the ward office and the Head Office of concerned Municipal Council or Municipal Corporation at least seven days in advance of the date of election.

(2) The voting time shall be from 8.00 a.m. to 2.00 p.m.

8. *Declaration of the place, date and time of counting.—(1)* The Chief Officer/Deputy Commissioner, as the case may be, shall publish the place, date and time of counting on the notice board of the ward office concerned, and also Head Office of the Municipal Council or Municipal Corporation concerned, at least seven days in advance of the date of election.

(2) Counting shall be started at 4.00 p.m. on the date of election.

(3) Counting process shall be completed under the supervision of the Chief Officer/Deputy Commissioner or an officer not below the rank of Deputy Chief Officer / Assistant Commissioner respectively authorised by the Chief Officer or Deputy Commissioner, as the case may be.

(4) The Chief Officer / Deputy Commissioner, as the case may be, shall declare the result after completion of the counting of votes and shall submit the report to the Collector immediately.

9. *Specimen of Ballot Paper.—*

(1)	Name of the Ward in case of Municipal Corporation / Municipal Council.
	Name of the CL-III / FL-II /FL-III.
(2)	Form-E Licensee/Name of Firm.
(3)	Date and Time of Voting.
	Licence to be continue.
	Licence not to be continue.

Signature of the Polling Officer,

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

G. J. RASAL,
Deputy Secretary to Government.

शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई

असा. क्र. २५ रजिस्टर्ड नं. एमएच/एमआर/साऊथ-२२९/२००६-०८

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण

प्राधिकृत प्रकाशन

गुरुवार, फेब्रुवारी १२, २००९/माघ २३, शके १९३०

स्वतंत्र संकलन म्हणून फाईल करण्यासाठी या भागाला वेगळे पृष्ठ क्रमांक दिले आहेत.

भाग चार-ब

महाराष्ट्र शासनाने महाराष्ट्र अधिनियमांन्वये तयार केलेले (भाग एक, एक-अ आणि एक-ल यांमध्ये प्रसिद्ध केलेले नियम व आदेश यांव्यतिरिक्त) नियम व आदेश.

गृह विभाग

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १२ फेब्रुवारी २००९

अधिसूचना

मुंबई दारूबंदी कायदा, १९४९.

क्रमांक एमआयएस. ११०८/सीआर-७/इएक्सी-३.— मुंबई दारूबंदी अधिनियम, १९४९ (१९४९ चा मुंबई २५) च्या कलम १३९ च्या पोट-कलम (१) सह पोट-कलम (२) याद्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकाराचा आणि त्या बाबतीत त्यास समर्थ करणाऱ्या इतर सर्व अधिकारांचा वापर करून मुंबई दारूबंदी (ग्रामसभा ठराव पारित केल्यामुळे अथवा नगरपरिषद/महानगरपालिकेच्या वॉर्डातील मतदारांनी निवेदन दिल्यामुळे अनुज्ञप्ती बंद करणे) यामध्ये खालीलप्रमाणे सुधारणा करीत आहे, ते असे :—

" मुंबई दारूबंदी (ग्रामसभा ठराव पारित केल्यामुळे अथवा नगरपरिषद/महानगरपालिकेच्या वॉर्डातील मतदारांनी निवेदन दिल्यामुळे अनुज्ञप्ती बंद करणे) आदेश, २००८" मध्ये,—

(अ) कलम ३ नंतर पुढील कलम समाविष्ट करण्यात यावा :—

" जर ग्रामीण भागात २५% पेक्षा कमी नसलेल्या महिला मतदार किंवा एकूण मतदार यांनी संबंधित अधीक्षक , राज्य उत्पादन शुल्क यांचेकडे लेखी निवेदन देऊन गावातील मद्यविक्रीची

[किंमत : रुपये १५.००]

अनुज्ञप्ती बंद करण्याची मागणी केल्यास अशा अर्जांची पडताळणी, अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क यांनी करावी. सदर निवेदनातील सह्यांची अधिप्रमाणता व खरेपणाविषयी पडताळणी केल्यानंतर जिल्हाधिकारी यांनी संबंधित तहसीलदार यांना सोबत जोडलेल्या नमुन्यातील मतदान पत्रिकेचा वापर करून निर्भयपणे व गुप्त पद्धतीने मतदान घेण्यांचे निर्देश देतील. तद्नंतर संबंधित तहसीलदार हे मतदानाचे ठिकाण, तारीख व वेळ याबाबतची पूर्वसूचना किमान सात दिवस अगोदर जाहीर करतील. सदर मतदानासाठी अद्ययावत मतदार यादी वापरण्यात येईल. संबंधित गावातील मतदारांची मतदानाची प्रक्रिया गुप्त मतदान पद्धतीने तहसीलदार यांच्या पर्यवेक्षणाखाली अथवा त्यांनी प्राधिकृत केलेल्या व नायब तहसीलदारापेक्षा कमी दर्जा नसलेल्या अधिकाऱ्याच्या पर्यवेक्षणाखाली पूर्ण करण्यात यावी. मतदानाचे वेळी निरीक्षक दर्जापेक्षा कमी नसलेला अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क यांचा प्रतिनिधी आणि मद्य अनुज्ञप्तीधारक अथवा प्रतिनिधी यांना उपस्थित राहण्याची परवानगी द्यावी. जर अशा मतदानात स्त्री मतदारांच्या किंवा एकूण मतदारांच्या ५०% मतदारांनी मद्य अनुज्ञप्ती बंद करण्याच्या बाजूने मत दिल्यास जिल्हाधिकारी यांनी सदर मद्य अनुज्ञप्ती बंद करण्याचे आदेश द्यावेत."

(ब) कलम ५ मध्ये,—

(i) शीर्षकामधील " अथवा कलम (४) खाली प्राप्त झालेले निवेदन " या शब्द, कंस आणि आकड्याऐवजी " अथवा कलम ३ (अ) आणि (४) खाली प्राप्त झालेले निवेदन," असे समाविष्ट करावे.

(ii) " कलम ४ खाली नगरपरिषद अथवा महानगरपालिका वॉर्डातून प्राप्त झालेली निवेदन, " या शब्द, कंस व आकड्यांऐवजी, " कलम ३ (अ) आणि ४ खाली " गाव, अथवा नगरपरिषद अथवा महानगरपालिका वॉर्डतून प्राप्त झालेले निवेदन असे समाविष्ट करावे.

(क) कलम ९ मध्ये " महानगरपालिका/नगरपरिषदबाबत वॉर्डाचे नाव " या शब्दांऐवजी " गावाचे नाव अथवा महानगरपालिका/नगरपरिषदेबाबत वॉर्डाचे नाव. " असे समाविष्ट करण्यात यावे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

प्र. ता. गौड,
शासनाचे सहसचिव.

RNI No. MAHBIL /2009/37831

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार–ब

वर्ष ३, अंक ३०] बुधवार, मार्च २२, २०१७/चैत्र १, शके १९३९ [पृष्ठे १५, किंमत : रुपये ९.००

असाधारण क्रमांक ६३

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र शासनाने महाराष्ट्र अधिनियमांन्वये तयार केलेले
(भाग एक, एक-अ आणि एक-ल यांमध्ये प्रसिद्ध केलेले नियम व आदेश यांव्यतिरिक्त) नियम व आदेश.

गृह विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २२ मार्च २०१७

अधिसूचना

महाराष्ट्र दारुबंदी अधिनियम.

क्रमांक बीपीए. ०११७/प्र.क्र.२२/राउशु-३.—ज्याअर्थी, महाराष्ट्र ग्रामरक्षक दल नियम तयार करून ते तात्काळ अंमलात आणावेत असे महाराष्ट्र शासनास वाटले ; आणि म्हणून, महाराष्ट्र दारुबंदी अधिनियम (१९४९ चा २५) याच्या कलम १४३ च्या पोट-कलम (३) च्या परंतुकात तरतूद केल्याप्रमाणे पूर्व प्रसिद्ध न करता हे नियम तयार करण्यात यावेत ;

त्याअर्थी, आता मुंबई दारुबंदी अधिनियम, १९४९ च्या कलम १४३ च्या पोट-कलम (३) मधील परंतुकाद्वारे, त्याचप्रमाणे पोट-कलम (२) चे खंड खंड (क्ष), (य) व (ज्ञ) द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून आणि त्याबाबतीत त्यास समर्थ करणाऱ्या इतर सर्व अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र शासन, याद्वारे पुढील नियम करीत आहे :—

१. **संक्षिप्त नांव.—**या नियमांस, **महाराष्ट्र ग्रामरक्षक दल नियम, २०१७** असे म्हणावे.

२. **व्याख्या.—**या नियमांत, संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर,—

(क) "अधिनियम" याचा अर्थ, महाराष्ट्र दारुबंदी अधिनियम (१९४९ चा २५), असा आहे;

(ख) "अर्ज" याचा अर्थ, ग्रामसभेतील महिला मतदारांनी उप विभागीय दंडाधिकाऱ्यांकडे सादर केलेला अर्ज, असा आहे ;

(ग) "नमुना" याचा अर्थ, या नियमांना जोडलेले नमुने, असा आहे ;

(घ) "ग्राम सभा" याचा अर्थ, मुंबई ग्रामपंचायत अधिनियम (१९५९ चा ३) याच्या कलम ३ च्या खंड (९) मध्ये व्याख्या केल्याप्रमाणे ग्रामसभा, असा आहे ;

(ङ) "ग्रामसेवक" याचा अर्थ, महाराष्ट्र ग्रामपंचायत अधिनियम, १९५८ याच्या कलम ३ च्या पोट-कलम (२०) मध्ये व्याख्या केल्याप्रमाणे ग्राम पंचायतीचा ग्रामसेवक, असा आहे ;

(च) "उप-विभागीय दंडाधिकारी", "तहसीलदार" आणि "तलाठी" याचा अर्थ, महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६ मध्ये उल्लेखित अधिकारी, असा आहे ;

(२) या नियमांत वापरलेले परंतु व्याख्या न केलेले शब्द व शब्द प्रयोगांना अधिनियमात अनुक्रमे नेमून दिल्याप्रमाणेच अर्थ असेल.

३. ग्रामपंचायत आणि महिला मतदारांद्वारे अभिवेदन सादर करण्यासाठीची कार्यपद्धती.—(१) कलम १३४ अ च्या पोट-कलम (१) मध्ये तरतूद केल्याप्रमाणे, ग्रामपंचायतीने जर गावात ग्राम रक्षक दल स्थापन करण्याचा निर्णय घेतला असेल तर, ग्राम-पंचायत गावात ग्रामरक्षक दल स्थापन करण्याकरिता उप-विभागीय दंडाधिकाऱ्याकडे ग्रामसभेची विशेष बैठक घेण्यासाठी ग्रामपंचायतीने पारित केलेल्या ठरावाच्या प्रती सह, या नियमांना जोडलेल्या नमुना-क मध्ये अर्ज करील.

(२) जर गावातील महिलांनी, कलम १३४ अ च्या पोट-कलम (१) मध्ये तरतूद केल्याप्रमाणे, गावात ग्रामरक्षक दल स्थापन करण्याचा निर्णय घेतला असेल तर, त्या गावात ग्रामरक्षक दल स्थापन करण्यासाठी उप विभागीय दंडाधिकाऱ्यांकडे विशेष ग्रामसभेची मागणी करण्याकरिता या नियमांना जोडलेल्या नमुना-ख मध्ये अर्ज करतील.

(३) ग्रामसेवक मिळालेला अर्ज उप विभागीय दंडाधिकाऱ्यांकडे अग्रेषित करील.

४. उक्त नियम ३ (१) अन्वये अर्ज प्राप्त झाल्यावर उप-विभागीय दंडाधिकाऱ्याने ग्रामसभेची विशेष बैठक बोलावणे.— (१) गावात ग्रामरक्षक दल स्थापन करण्यासाठी नियम ३ च्या उप-नियम (१) अन्वये अर्ज प्राप्त झाल्यावर, उप विभागीय दंडाधिकारी, तहसीलदारास एका महिन्याच्या आत त्या गावाच्या ग्रामसभेची विशेष बैठक बोलावण्याचे निदेश देईल.

(२) तहसीलदार, ग्रामपंचायतीशी विचार-विनिमय करून, विशेष ग्रामसभेच्या बैठकीची दिनांक व वेळ ठरवील.

(३) ग्रामसभेच्या विशेष बैठकीत, एकूण मतदाराच्या ५० टक्के पेक्षा अधिक मतदारांद्वारे ग्रामरक्षक दल स्थापन करण्याचा निर्णय घेतला असेल तर, ग्रामसभा, ग्रामरक्षक दलाच्या सदस्यांची निवड करील.

५. महिला मतदारांच्या अर्जाची सत्यता पडताळणी.— नियम ३ च्या उप-नियम (२) मध्ये तरतूद केल्याप्रमाणे, उप विभागीय दंडाधिकाऱ्याला गावात ग्रामरक्षक दल स्थापन करण्यासाठी, महिला मतदारांद्वारे अर्ज प्राप्त होईल तेव्हा, उप-विभागीय दंडाधिकारी, तहसीलदाराला महिला मतदारांच्या स्वाक्षऱ्यांची पडताळणी करण्याचे निदेश देईल. तहसीलदार ग्रामसेवकाच्या आणि गावाच्या संबंधित तलाठ्याच्या मदतीने मतदार याद्यांमधील नावावरून अर्जावरील स्वाक्षऱ्या पडताळून पाहील. असे अर्ज, गावाच्या एकूण महिला मतदारांपैकी २५ टक्क्यांपेक्षा कमी नसतील इतक्या महिला मतदारांद्वारे सादर करण्यात आला आहे, या तथ्याची शहानिशा केल्यानंतर, तहसीलदार, उप-विभागीय दंडाधिकाऱ्याला पडताळणी अहवाल सादर करील.

६. नियम ३ (२) अन्वये अर्ज प्राप्त झाल्यावर उप-विभागीय दंडाधिकाऱ्याने महिला ग्रामसभेची विशेष बैठक बोलावणे.— (१) नियम ५ अन्वये तहसीलदाराचा अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर, जर पडताळणी अहवाल अनुकूल असेल तर, उप-विभागीय दंडाधिकारी, तहसीलदाराला, एक महिन्याच्या आत, त्या गावाच्या महिला ग्रामसभेची विशेष बैठक बोलावण्याचे निदेश देईल.

(२) तहसीलदार, ग्रामपंचायतीशी विचार-विनिमय करून, विशेष महिला ग्रामसभेचा दिनांक आणि वेळ ठरवील.

(३) महिलांच्या ग्रामसभेत जर एकूण महिला मतदारांपैकी ५० टक्क्यापेक्षा जास्त महिला मतदारांनी गावात ग्रामरक्षक दल स्थापन करण्याचा निर्णय घेतला असेल तर, महिला ग्रामसभा ग्रामरक्षक दलाच्या सदस्यांची निवड करील. जर ग्रामरक्षक दलाचे सदस्य म्हणून पुरुष सदस्यांची नियुक्ती करण्याचा निर्णय घेण्यात आला असेल तर सदस्यांच्या संमतीची आवश्यकता असेल.

७. ग्रामरक्षक दलाची स्थापना.— (१) अशा ग्रामसभेचे व्हिडीओ प्रसंग चित्रण करण्यात येईल आणि अशा उक्त प्रसंग चित्रण साक्षीपुरावा म्हणून वापरण्यात येईल.

(२) नियम ४ व ६ मध्ये तरतूद केली असेल त्याप्रमाणे, विशेष ग्रामसभेत निवडण्यात आलेल्या ग्रामरक्षक दलाच्या अशा सदस्यांची नांवे आणि इतर तपशील, तहसीलदार, उप-विभागीय दंडाधिकाऱ्याला पाठवील.

(३) उप-विभागीय दंडाधिकारी, शिफारस केलेल्या सदस्यांचा पूर्वचरित्र अहवाल पोलीस ठाण्यातून मिळवील. उप-विभागीय दंडाधिकारी, निवडण्यात आलेल्या सदस्यांच्या संदर्भातील तपशील पडताळून पाहिल्यानंतर , गावात ग्रामरक्षक दल स्थापन करण्यासंबंधातील आदेश काढील.

(४) तहसीलदार, निवडण्यात आलेल्या ग्रामरक्षक दलाच्या सदस्यांना ओळखपत्र देईल. ओळखपत्र सदस्याचा पदावधी संपल्यावर परत करण्यात येतील.

८. ग्रामसेवक आणि तलाठ्याची कर्तव्ये.— ग्रामसेवक आणि तलाठी, ग्रामरक्षक दल स्थापन करण्यासाठी आणि या नियमांच्या प्रयोजनार्थ सर्व कामकाज पार पाडण्यासाठी तहसिलदाराला सहाय्य करतील.

९. विशेष ग्रामसभेदरम्यान करावयाच्या उपाययोजना आणि घ्यावयाची काळजी.—(१) विशेष ग्रामसभेसाठी जमा झालेल्या मतदारांची ओळख, त्यांची नावे मतदार यादीत असल्याचे सुनिश्चित करून पटविण्यात येईल आणि मगच त्यांना ग्रामसभेत प्रवेश दिला जाईल.

(२) त्या गावचा मतदार नसलेल्या कोणत्याही व्यक्तीस विशेष ग्रामसभेत प्रवेश दिला जाणार नाही.

(३) तहसीलदार, ग्रामसभेसमोर सभा बोलावण्यामागची कारणे मांडील आणि ग्रामरक्षक दलाच्या स्थापनेमागील अधिनियमाच्या तसेच नियमांच्या तरतुदींचा उद्देश स्पष्ट करील. तहसीलदार, मतदारांना ग्रामरक्षक दल स्थापन करण्यासाठी सदस्यांची नावे सुचवण्याच्या सूचना देईल.

१०. ग्रामरक्षक दलाच्या सदस्यांच्या नियुक्तीसाठी पात्रतेचे निकष.—(अ) ती व्यक्ती त्या गावची मतदार असली पाहिजे ;

(ब) त्या व्यक्तीने दारुबंदीच्या संदर्भात उल्लेखनीय कामगिरी केली असली पाहिजे ;

(क) ती व्यक्ती दारू न पिणारी असावी ;

(ड) ज्यात तीन वर्षापेक्षा जास्त वर्षांच्या शिक्षेची तरतूद असेल असा, भारतीय दंड संहिता किंवा इतर कोणत्याही अधिनियमाखालील कोणताही गुन्हा, त्या व्यक्तीविरुध्द भूतकाळात नोंदवलेला नसला पाहिजे.

११. ग्रामरक्षक दलाच्या सदस्यांची निवड.— (१) ग्रामरक्षक दलाच्या एकूण सदस्यांची संख्या, त्या ग्रामपंचायतीच्या एकूण सदस्य संख्येइतकी असली पाहिजे, परंतु, कोणत्याही परिस्थितीत सदस्य संख्या अकरापेक्षा जास्त असता कामा नये.

(२) ग्रामरक्षक दलातील महिला सदस्यांची संख्या एकूण सदस्य संख्येच्या एक तृतीयांशापेक्षा कमी असता कामा नये.

(३) अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती प्रवर्गातील सदस्यांची संख्या ही गावाच्या लोकसंख्येतील अशा जाती आणि जमातीच्या लोकसंख्येच्या प्रमाणात असली पाहिजे. जर, या प्रवर्गातून योग्य सदस्य उपलब्ध झाला नाही तर इतर प्रवर्गातून सदस्य निवडता येतील.

१२. ग्रामरक्षक दलाचा अध्यक्ष आणि सदस्य-सचिवाची निवड.— (१) ग्रामरक्षक दलाच्या पहिल्या बैठकीत, सदस्यांमधून बहुमताच्या आधारे अध्यक्ष आणि सदस्य-सचिवाची निवड करण्यात येईल.

(२) अध्यक्ष, सदस्य-सचिव आणि सदस्यांचा पदावधी हा ग्रामरक्षक दलाच्या पदावधी इतकाच असेल.

(३) अध्यक्षास आपला राजीनामा सदस्य-सचिवास सादर करता येईल. सदस्य-सचिव आणि सदस्य यांना आपला राजीनामा अध्यक्षाकडे सादर करता येईल.

(४) ग्रामरक्षक दलाची बैठक तीन महिन्यांतून किमान एकदा बोलविण्यात येईल.

(५) जर ग्रामरक्षक दलाच्या सदस्यांनी अध्यक्षास पदावरून दूर करण्याची किंवा नवीन अध्यक्ष निवडण्याचा निर्णय घेतला असेल तर, त्यांना ग्रामरक्षक दलाची विशेष बैठक बोलावण्याची विनंती करणारा अर्ज तीनपेक्षा कमी नसतील इतक्या सदस्यांच्या सहीने सदस्य-सचिवाला सादर करता येईल. ग्रामरक्षक दलाचे सदस्य बहुमताच्या आधारे अध्यक्ष निवडतील.

(६) ग्रामरक्षक दलाच्या बैठकीचे कार्यवृत्त उप-विभागीय दंडाधिकाऱ्याला, पोलीस ठाण्यात आणि गावाचे अधिकारी असणाऱ्या राज्य उत्पादन शुल्क विभागास आणि ग्राम पंचायतीला पाठविणे अनिवार्य असेल.

(७) ग्रामरक्षक दलाचा सदस्य-सचिव, ग्रामरक्षक दलाच्या बैठकींच्या कार्यवृत्तांचा अभिलेख नमूना 'क' मध्ये ठेवील आणि ग्रामरक्षक दलाचा इतर अभिलेख ठेवील.

१३. ग्रामरक्षक दलाची मुदत, पदावधी आणि नवीन सदस्याच्या नियुक्तीची व त्याच्या राजीनाम्याची कार्यपद्धती.— (१) ग्रामरक्षक दलाची व त्याच्या सदस्यांची मुदत, आदेश निर्गमित केल्यापासून कार्यकाळ दोन वर्षांसाठी असेल.

(२) ग्रामरक्षक दलाच्या स्थापनेनंतर, जर ग्रामरक्षक दलाच्या कोणत्याही सदस्याला काढून टाकण्याची मागणी करण्यात आली असेल तर, एकूण मतदारांपैकी ५१ टक्के मतदारांनी किंवा एकूण महिला मतदारांपैकी ५१ टक्के इतक्या महिला मतदारांनी ठरावाच्या बाजूने मतदान केल्यास ग्रामसभेत ठराव मंजूर करून, अशा सदस्याला काढून टाकता येईल. हा ठराव उप-विभागीय दंडाधिकाऱ्याकडे पाठविण्यात येईल. उप-विभागीय दंडाधिकारी, अशा सदस्याला ग्रामरक्षक दलातून काढून टाकील.

(३) ग्रामरक्षक दलाच्या सदस्याला आपला राजीनामा, उप-विभागीय दंडाधिकाऱ्यांकडे सादर करता येईल व उप-विभागीय दंडाधिकारी, यथोचित पडताळणी केल्यानंतर सदर राजीनामा स्वीकारील.

(४) जर कोणताही सदस्य कोणत्याही अपराधामध्ये सिध्दापराधी ठरला असेल तर, तो ग्रामरक्षक दलाचा सदस्य असण्याचे आपोआप बंद होईल. सदस्य-सचिव, याबाबतची माहिती उप-विभागीय दंडाधिकाऱ्यास देईल.

(५) ग्रामरक्षक दलातील रिक्त पद, ग्रामसभेमध्ये बहुमताने ठराव मंजूर करून भरण्यात येईल. शिफारस केलेले नाव, उप-विभागीय दंडाधिकाऱ्याकडे पाठविण्यात येईल. उप-विभागीय दंडाधिकारी,अशा व्यक्तीची ग्रामरक्षक दलाचा सदस्य म्हणून नियुक्ती करील. नवीन सदस्याच्या नियुक्ती ग्रामरक्षक दलाच्या उर्वरित मुदतीकरिता करण्यात येईल.

(६) जर एखादा सदस्य पुरेशा कारणाशिवाय ग्रामरक्षक दलाच्या लागोपाठच्या तीन बैठकींना उपस्थित नसेल तर, सदस्य-सचिवास ग्रामरक्षक दलाचा सदस्य म्हणून अशा सदस्याला काढून टाकण्याची शिफारस, उप-विभागीय दंडाधिकाऱ्याकडे करता येईल. उप-विभागीय दंडाधिकारी, सदर कारणांबद्दल त्याची स्वतःची खात्री पटल्यानंतरच आणि त्या सदस्याला आपले म्हणणे मांडण्याची वाजवी संधी दिल्यानंतरच संबंधित सदस्याला काढून टाकण्याबाबत निर्णय घेईल.

१४. ग्रामरक्षक दलाच्या सदस्यांची कर्तव्य व जबाबदाऱ्या

ग्रामरक्षक दलाचे सदस्य,—

(अ) गावात बेकायदेशीरपणे दारू तयार करणे, त्याचे परिवहन करणे, जी जवळ बाळगणे व तिची विक्री करणे याविषयी, पोलीस आणि राज्य उत्पादन शुल्क विभाग यांना लेखी कळवतील ;

(ब) दारुच्या सेवनामुळे सार्वजनिक ठिकाणी उपद्रवास कारणीभूत ठरणाऱ्या आणि उपद्रव निर्माण करणाऱ्या लोकांना प्रतिबंध करतील, अशा व्यक्तींचे समुपदेशन करतील किंवा अशा व्यक्तींना ग्रामरक्षक दलाच्या किमान तीन सदस्यांच्या सहीने लेखी इशारा देतील ;

(क) व्यसनमुक्ती कार्यक्रमाचे आयोजन करतील, अशा लोकांना प्रबोधन करतील आणि मद्य रोगाच्या प्रतिकूल परिणामाविषयी जनजागृती निर्माण करतील ;

(ड) राज्य पोलीस विभागाच्या किंवा राज्य उत्पादन शुल्क विभागाच्या अधिकाऱ्यांनी कळविल्यानंतर कायदेशीर कार्यवाहीमध्ये सहकार्य करतील आणि खटल्याच्या वेळी पंच/साक्षीदार म्हणून उपस्थित राहतील ;

१५. ग्रामरक्षक दल मोहिमेचा आढावा.—— (१) अवैध दारुच्या प्रतिबंधासाठी शासन निर्णय, गृह विभाग, क्रमांक : सीआरएम-२००४/६०८/पोल-११, दिनांक २३ डिसेंबर २००५ याद्वारे घटित केलेली तालुकास्तरीय समिती, ग्रामरक्षक दलांची त्रैमासिक आढावा बैठक बोलावील. अध्यक्ष व सदस्य-सचिव, अशा बैठकीस उपस्थित राहतील. तहसीलदार, पोलीस निरीक्षक व राज्य उत्पादन शुल्क अधिकारी, आढावा बैठकीत एकमेकांशी समन्वय साधतील आणि आपला अहवाल उप-विभागीय दंडाधिकाऱ्याला सादर करतील.

(२) सदस्य-सचिव, दारुबंदीबाबतच्या उपाययोजनांची नोंदवही ठेवील, अवैध/बेकायदेशीर दारुसंबंधीची माहिती गोळा करील, माहितीचे वर्गीकरण करील, अभिलेख ठेवील आणि अशी अन्य कामे करील.

नमुना-अ

[नियम ३(१) पहा]

ग्रामसभेने ग्रामरक्षक दलाची स्थापना करण्याबाबतचा अर्जाचा नमुना

प्रति,

मा. उप विभागीय दंडाधिकारी,

....

जि. ....

विषय : मौजे................ गाव, ता. ...., जि. .... येथे ग्रामरक्षक दल स्थापन करणे.

महोदय / महोदया,

वरील विषयाच्या संदर्भात, महाराष्ट्र दारुबंदी अधिनियम (१९४९ चा २५) याच्या कलम १३४-अ अन्वये ग्रामरक्षक दलाची स्थापना करण्यात यावी, अशी आपणास विनंती करण्यात येत आहे. आमच्या मौजे................ या गावामध्ये अवैध दारु तयार करणे, तिची विक्री करणे यामध्ये वाढ झाली आहे. मद्यधुंद व्यक्तीचे असभ्य वर्तन आणि महिलांची छळवणूक यामुळे महिलांमध्ये सामाजिक असुरक्षिततेची भावना निर्माण होत आहे. म्हणून या गोष्टीस प्रतिबंध करण्याकरिता ग्रामसभेने ग्रामरक्षक दल नियम, २०१७ अन्वये ग्रामरक्षक दल स्थापना करण्याबाबतचा ठराव मंजूर केला आहे. ठरावाची प्रमाणीत यासोबत जोडली आहे.

आपला विश्वासू,

ग्रामसेवक सरपंच

सहपत्र : प्रस्तावित ग्रामरक्षक दलाच्या सदस्यांची नावे

अ.क्र. (१)	संपूर्ण नाव (२)	पत्ता (३)	स्वाक्षरी (४)	जर अर्जदार अंगठ्याचा ठसा उमटवत असेल तर साक्षीदाराचे नाव व स्वाक्षरी (५)	शेरा (६)

नमुना-ब

[नियम ३(१) पहा]

महिला मतदारांनी, ग्रामरक्षक दलाची स्थापना करण्यासाठी विशेष ग्रामसभेची मागणी करण्याकरिता अर्जाचा नमुना

प्रति,

उप विभागीय दंडाधिकारी,

....

जिल्हा ....

विषय : ग्रामरक्षक दलाची स्थापना करण्याकरिता विशेष ग्रामसभेची मागणी करणे.

माननीय महोदय / महोदया,

वरील विषयाच्या संदर्भात, आमच्या मौजे..........ता.............जि..............या गावात ग्रामरक्षक दलाची स्थापना करण्यासाठी विशेष ग्रामसभा असावी अशी आपणास विनंती करण्यात येत आहे. अवैध दारु तयार करणे व तिची विक्री करणे यामुळे मद्यधुंद व्यक्तीच्या गैरवर्तनात वाढ झाली असून, त्यातून महिलांची छळवणूक होण्याची समस्या निर्माण झाली आहे. यामुळे सामाजिक सुरक्षितता धोक्यात आली आहे. म्हणून या गोष्टीस प्रतिबंध करण्याकरिता महाराष्ट्र ग्रामरक्षक दल नियम, २०१७ अन्वये ग्रामरक्षक दलाची स्थापना करण्याकरिता ठराव मंजूर करण्यासाठी विशेष ग्रामसभा बोलावण्यात यावी. महिला मतदारांची यादी त्यांच्या स्वाक्षरीसह यासोबत जोडण्यात येत आहे.

आपला विश्वासू,

ग्रामस्थांच्या स्वाक्षरी

अ.क्र.	संपूर्ण नाव	पत्ता	स्वाक्षरी / अंगठ्याचा ठसा	अर्जदार अंगठ्याचा ठसा उठविल्यास साक्षीदाराचे नाव व स्वाक्षरी	शेरा
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)

नमुना-क

[नियम १४(ङ) पहा]

ग्रामरक्षक दलाच्या सदस्यांचा अभिलेख

अ.क्र. (१)	विषय (२)	उपस्थित सदस्यांची नावे (३)	कामकाजाचा तपशील (४)	सदस्यांची सही (५)

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

पु. हि. वागदे,

शासनाचे सहसचिव.

HOME DEPARTMENT

Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru Chowk,
Mumbai 400 032, Dated the 22nd March 2017.

NOTIFICATION

MAHARASHTRA PROHIBITION ACT.

No. BPA-0117/C.R.22/EXC-3.—Whereas the Government of Maharashtra considers to make the Maharashtra Gram Rakshak Dal Rules, should be brought into force at once, and therefore, the rules should be made without previous publication as provided by the proviso to sub-section (*3*) of section 143 of the Maharashtra Prohibition Act (XXV of 1949) ;

Now, therefore, in exercise of the powers conferred by clauses (*x*), (*y*) and (*z*) of sub-section (*2*) read with the proviso to sub-section (*3*) of section 143 of the Bombay Prohibition Act, 1949 and of all other powers enabling it in that behalf, the Government of Maharashtra hereby makes the following as follows, namely :—

1. *Short Title*.–These rules may be called the Maharashtra Gram Rakshak Dal Rules, 2017.

2. *Definitions*.– (1) In these rules, unless the context otherwise requires,—

(*a*) "Act" means the Maharashtra Prohibition Act (XXV of 1949) ;

(*b*) "application" means a representation submitted by women voters of the Gram Sabha to the Sub-Divisional Magistrate ;

(*c*) "Form" means the Forms appended to these rules ;

(*d*) "Gram Sabha" means the Gram Sabha as defined in clause (9) of section 3 of the Maharashtra Village Panchayats Act (III of 1959) ;

(*e*) "Gramsevak" means the secretary to the Panchayat as defined in sub-section (*20*) of section 3 of the Maharashtra Village Panchayats Act, 1958 ;

(*f*) "Sub-Divisional Magistrate", " Tahsildar " and " Talathi " means the officers mentioned in the Maharashtra Land Revenue Code, 1966.

(2) Words and expressions used in these rules but not defined in these rules shall have the meanings respectively assigned to them in the Act.

3. *Procedure for filing representation by Gram Panchayat and Women Voters*.–(1) If the Village Panchayat decides to establish a Gram Rakshak Dal in a village, as provided in sub-section (*1*) of section 134A, shall apply in Form-A appended to the rules, to the Sub-Divisional Magistrate, along with a copy of the Resolution passed by the Panchayat, to convey a special meeting of the Gram Sabha, for establishment of the Gram Rakshak Dal in the Village.

(2) If the Women of the Village decides to establish a Gram Rakshak Dal in a village as provided in sub-section (*1*) of section 134A, shall apply in Form-B appended to the rules, to the Sub-Divisional Magistrate to convey a special meeting of the Gram Sabha, for establishment of the Gram Rakshak Dal in the Village.

(3) The Gramsevak shall forward the application received, to the Sub-Divisional Magistrate.

4. *Sub-Divisional Magistrate to convene special meeting of the Gram Sabha when application received under rule 3(1)*.– (1) When an application under sub-rule (*1*) of rule 3 is received, for the establishment of the Gram Rakshak Dal in a village, the Sub-Divisional Magistrate shall direct the Tahsildar to convene a special meeting of the Gram Sabha of that village within a month.

(2) The Tahsildar shall decide the date and time of the special Gram Sabha in consultation with the Gram Panchayat.

(3) In the special Gram Sabha, if it is decided by more than 50 per cent. of the total voters to establish a Gram Rakshak Dal, the Gram Sabha shall select the members of the Gram Rakshak Dal.

5. *Verification of application of Women voters*.—When an application by Women voters as provided in sub-rule (2) of rule 3, is received to the Sub-Divisional Magistrate for establishment of the Gram Rakshak Dal in a village, the Sub-Divisional Magistrate shall direct the Tahsildar to verify signatures of the Women voters. The Tahsildar shall verify signatures on application with the name in the voters' list with the help of Gramsevak and concerned Talathi of the village. After verification of the fact that such application is filed by not less than 25 per cent. of the Women voters out of the total Women voters of the village, the Tahsildar shall submit the verification report to the Sub-Divisional Magistrate.

6. *Sub-Divisional Magistrate to convene special meeting of Women's Gram Sabha when application received under rule 3(2)*.– (1) After receipt of the report of the Tahsildar under rule 5, the Sub-Divisional Magistrate shall direct the Tahsildar to convene a special meeting of the Women's Gram Sabha of that village within a month, if the verification report is favourable.

(2) The Tahsildar shall decide the date and time of the special Women's Gram Sabha in consultation with the Gram Panchayat.

(3) If in a Women's Gram Sabha it is decided by more than 50 per cent. of the total Women voters to establish a Gram Rakshak Dal in a village, the Women's Gram Sabha shall select the members of Gram Rakshak Dal. If it is decided to appoint male members as members of Gram Rakshak Dal the consent of the member shall be required.

7. *Establishment of Gram Rakshak Dal*.– (1) There shall be video shooting of such Gram Sabha and said shooting shall be used as evidence.

(2) As provided in rules 4 and 6, the names of the members of Gram Rakshak Dal selected in the special Gram Sabha, the Tahsildar shall send such names to the Sub-Divisional Magistrate and other details.

(3) The Sub-Divisional Magistrate shall obtain, the antecedent reports from the police station of the recommended members. The Sub-Divisional Magistrate shall after verifying the details about the selected members issue the order to establish a Gram Rakshak Dal in the village.

(4) The Tahsildar shall issue Identity cards to selected members of the Gram Rakshak Dal. The identity card shall be returned back once the tenure of the member ends.

8. *Duties of Gramsevak and Talathi*.– The Gramsevak and Talathi shall assist the Tahsildar for establishment of the Gram Rakshak Dal and all works for the purposes of these rules.

9. *Measures and precautions to be taken during Special Gram Sabha*.– (1) The voters gathered for the Special Gram Sabha should be identified ensuring their names in the electoral rolls and then be given access to Gram Sabha.

(2) No person who is not a voter of that village should be allowed to enter the Special Gram Sabha.

(3) The Tahsildar shall put before the Gram Sabha the purpose of convening the meeting and address to the Gram Sabha, explaining the intention of the provisions of the Act and that of the rules to establish Gram Rakshak Dal. The Tahsildar shall instruct the voters to suggest the names of the members to establish Gram Rakshak Dal.

10. *Eligibility criteria for appointing a member of Gram Rakshak Dal*.–

(*a*) The person should be a voter of the village ;

(*b*) the person should have done appreciable work regarding prohibition ;

(*c*) the person should be a teetotaller;

(*d*) no crime should have been registered against the person in the past under Indian Penal Code or any other Act in which provision of punishment is more than three years.

11. *Selection of members of Gram Rakshak Dal*.–(1) Total number of members of Gram Rakshak Dal shall be equal to the number of members of that Village Panchayat, but the number of members in any case shall not be more than eleven.

(2) The number of women members of the Gram Rakshak Dal shall not be less than one-third of the total members.

(3) The Scheduled Castes and Scheduled Tribes category members should be in proportion to the population of such castes and tribes to the population of the village. If, no suitable member is available from these categories then members from other categories may be selected.

12. *Selection of Chairperson and Member-Secretary of Gram Rakshak Dal*.–(1) In the first meeting of the Gram Rakshak Dal, the Chairperson and Member-Secretary shall be elected by majority from amongst the members.

(2) The tenure of the Chairperson, Member-Secretary and member shall be co-terminus with the tenure of the Gram Rakshak Dal.

(3) The resignation of the Chairperson shall be submitted to the Member-Secretary. The resignation of the Member-Secretary and member shall be submitted to the Chairperson.

(4) The meeting of the Gram Rakshak Dal shall be conveyed at least once in three months.

(5) If the members of the Gram Rakshak Dal decide to remove or appoint a new Chairperson of the Gram Rakshak Dal, may submit an application with signature of not less than three members to the Member-Secretary, with request to convene a Special meeting of the Gram Rakshak Dal. The members of the Gram Rakshak Dal shall select the Chairperson by majority.

(6) It is mandatory to send the minutes of the meetings of the Gram Rakshak Dal to the Sub-Divisional Magistrate, Police station and State Excise Department having jurisdiction over the village and to the *Village Panchayat*.

(7) The Member-Secretary of the Gram Rakshak Dal shall keep the record of minutes of the meetings of the Gram Rakshak Dal in Form-C and other record of the Gram Rakshak Dal.

13. *Tenure of Gram Rakshak Dal and procedure to appoint new member and resignation of member*.–(1) The term of Gram Rakshak Dal and its members shall be for two years from the date of issue of the order.

(2) After establishment of the Gram Rakshak Dal, if, there is demand to remove any member from Gram Rakshak Dal, such member may be removed by passing a resolution in Gram Sabha by 51 per cent. of the total voters or 51 per cent. of Women total voters in favour of the resolution. The resolution shall be sent to the Sub-Divisional Magistrate. The Sub-Divisional Magistrate shall remove such member from the Gram Rakshak Dal.

(3) The member of the Gram Rakshak Dal may submit his resignation to the Sub-Divisional Magistrate, who shall on verification accept it after due verification.

(4) If any member is convicted in any offence, he shall automatically cease to be a member of the Gram Rakshak Dal. The Member-Secretary shall inform the same to the Sub-Divisional Magistrate.

(5) The vacancy of the Gram Rakshak Dal shall be filled in by passing a resolution by majority in the Gram Sabha. The recommended name shall be forwarded to the Sub-Divisional Magistrate. The Sub-divisional Magistrate shall appoint such person as the member of the Gram Rakshak Dal. The new member shall be appointed for remaining term of the Gram Rakshak Dal.

(6) If a member does not attend three consecutive meetings of the Gram Rakshak Dal, without sufficient cause, then the Member-Secretary may recommend to the Sub-Divisional Magistrate to remove such member as the member of the Gram Rakshak Dal. The Sub-Divisional Magistrate shall take the decision to remove the concerned member, only after satisfying himself of the reasons and after giving him a reasonable opportunity of being heard.

14. *Duties and responsibilities of members of the Gram Rakshak Dal*.– The members of the Gram Rakshak Dal shall,—

(*a*) inform the Police and the State Excise Department in writing about the illegal manufacture, transport, possession and sale of liquor in the village ;

(*b*) prevent persons from causing and creating nuisance in public due to liquor consumption, counselling such persons or give written warning to such persons by signatures of at least three members of the Gram Rakshak Dal ;

(*c*) arrange programmes to curb the addiction, educate such people and create awareness about the adverse effects of alcoholism ;

(*d*) after intimation from the officers of the State Police Department or State Excise Department, co-operate in the legal proceeding and shall remain present as a Panch /Witness in the case.

15. *Review of Gram Rakshak Dal working*.—(1) The Taluka level committee constituted by the Government Resolution, Home Department, No.CRM.2004/608/Pol-11, dated the 23rd December 2005, for prohibition of illegal liquor shall convene a quarterly review meeting of the Gram Rakshak Dal. The Chairperson and the Member Secretary shall attend such meeting. The Tahsildar, Police Inspector and State Excise officer shall coordinate the review meeting and submit its report to the Sub-Divisional Magistrate.

(2) The Member-Secretary shall maintain the Register of Preventive Measures, collect information regarding illegal/illicit liquor, classification of information, storage of records and such other works.

FORM A

[*See* Rule 3(*1*)]

Application form for the Establishment of Gram Rakshak Dal by Gram Sabha.

To,

The Sub-Divisional Magistrate,

Dist. ....

Subject : To establish Gram Rakshak Dal At.... village, District....

Sir / Madam,

With reference to the above subject, you are requested to establish a Gram Rakshak Dal under section 134A of the Maharashtra Prohibition Act (XXV of 1949). The manufacturing and selling of illegal liquor has increased in our village........ Misbehaviour of alcoholic persons and harassment to women's creating social safety problem. Therefore to prevent it, Gram Sabha has passed a resolution to establish a Gram Rakshak Dal under the Maharashtra Gram Rakshak Dal Rules, 2017. The certified copy of the Resolution is attached herewith.

Yours truly,

Gramsevak Sarpanch

Enclosure : Names of Members of the Gram Rakshak Dal Proposed.

Sr. No.	Name	Address	Sign	Name and Signature of Witness, if the applicant has establish thumb impression	Remarks
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)

FORM - B

[*See* Rule 3 (2)]

Application Form for to call Special Gram Sabha to establish Gram Rakshak Dal by Women Voters.

To,

Sub-Divisional Magistrate,

…...

Dist. …..................................

Subject.—To call special Gram Sabha to establish Gram Rakshak Dal.

Dear Sir / Madam,

With reference to above subject you are requested to call a special Gram Sabha to establish a Gram Rakshak Dal in our Village ...... Tal. .... Dist. .... The manufacturing and sell of illegal liquor has results increase misbehaviour of alcoholic persons, harassment of women which creates the social safety problem. Therefore to prevent it, special Gram Sabha should be called to pass the resolution to establish a Gram Rakshak Dal under the Maharashtra Gram Rakshak Dal Rules, 2017. The list of women voters with signature is attached herewith.

Yours Truly,

Sr. No.	Name	Address	Sign	Name and Sign of the Witness, if the applicant has establish thumb impression	Remarks
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)

FORM - C

[*See* Rule 14 (*e*)]

Gram Rakshak Dal Members Record

Sr. No.	Subject	The names of members present	Operational details	Signature of Members
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

P. H. WAGDE,
Joint Secretary to Government.

गृह विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २२ मार्च २०१७.

अधिसूचना

मुंबई दारूबंदी (सुधारणा) अधिनियम, २०१६.

क्रमांक बीपीए. ०११७/प्र.क्र.२२/राउशु-३.—महाराष्ट्र दारुबंदी (सुधारणा) अधिनियम, २०१६ (महा. २०१७ चा १९) मधील नियम १ च्या पोट-नियम (२) द्वारे प्रदान केलेल्या अधिकाराचा वापर करून महाराष्ट्र शासन याद्वारे दिनांक २२ मार्च, २०१७ हा दिनांक उक्त अधिनियमातील तरतुदी अहमदनगर जिल्हा क्षेत्रामध्ये अंमलात आणण्यासाठी नियत करीत आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

पु. हि. वागदे,
शासनाचे सहसचिव.

HOME DEPARTMENT

Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru Chowk,
Mumbai 400 032, dated the 22nd March 2017.

NOTIFICATION

MAHARASHTRA PROHIBITION (AMENDMENT) ACT, 2016.

No. BPA. 0117/C.R.22/EXC-3.—In exercise of the powers conferred by sub-section (*2*) of section 1 of Maharashtra Prohibition (Amendment) Act, 2016 (Mah. XIX of 2017), the Government of Maharashtra hereby appoints the dated the 22nd March 2017 to be the date on which the provisions of the said Act shall come into force in the area of Ahmadnagar District.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

P. H. WAGDE,
Joint Secretary to Government.

ON BEHALF OF GOVERNMENT PRINTING, STATIONERY AND PUBLICATION, PRINTED AND PUBLISHED BY SHRI PARSHURAM JAGANNATH GOSAVI, PRINTED AT GOVERNMENT CENTRAL PRESS, 21-A, NETAJI SUBHASH ROAD, CHARNI ROAD, MUMBAI 400 004 AND PUBLISHED AT DIRECTORATE OF GOVERNMENT PRINTING, STATIONERY AND PUBLICATION, 21-A, NETAJI SUBHASH ROAD, CHARNI ROAD, MUMBAI 400 004, EDITOR : SHRI PARSHURAM JAGANNATH GOSAVI.